

Limerykonka na Jętke, czyli życie krótkie, ale jakież piękne

Ta jętka jednodniówka z Ząbków,

blisko ma końca od początku,

para skrzydełek,

pięć patrzydełek,

ileż pomysłów w tym żyjątku.

(ebs)

Jętka, Ephemeroptera (gr. ephēmeros "jednodniowy" i pterón "pióro, skrzydło"), pot. jacyca - owad z rzędu owadów uskrzydlnych, długość ciała 3-40 mm, na ogół związanych ze środowiskiem wodnym. Okres życia larw może trwać nawet do kilku lat, postaci dorosłe żyją bardzo krótko, czasem jeden dzień (stąd: jętka jednodniówka). Niekiedy obserwowane są masowe wyloty jętek.

W okresie cyklu życiowego larwy przechodzą od 20 do 30 linień. Trzy typy larw:

larwy grzebiące: żyją w wodach wolno płynących lub stojących, w mule formują chodniki,

larwy pełzające: żyją na dnie górskich strumieni,

larwy pływające: żyją w wodach o bogatej roślinności.

Pokrój ciała i budowa: Larwy mają ciało zbudowane podobnie do osobników dojrzałych. Od larw innych owadów wodnych odróżniają się następującymi cechami: stopa opatrzona jednym pazurkiem, skrzelotchawki na bokach lub grzbiecie odwłoka zakończone trzema lub dwiema szczecinkami.

Zawiązki skrzydeł tylnych, o ile występują, ukryte są pod zawiązkami skrzydeł przednich. Na głowie larwy są oczy i przyocza; otwór gębowy z silnie wykształconymi narządami gębowymi gryzącymi znajduje się na stronie brzusznej. Głowa osadzona mocno na krótkiej szyi. Po bokach znajdują się nogi mające u różnych gatunków różny kształt.

Owady dorosłe charakteryzują się delikatną budową, barwą ciała żółtą lub brązową, głowę mają okrągłą, ruchliwą z dużymi złożonymi oczami i przyocza. Narządy gębowe są uwstecznione, a przewód pokarmowy wypełniony powietrzem. Skrzydła, dwie pary, przy czym przednie są nawet dwukrotnie większe niż tylne. Odnóża cienkie, długie zakończone pięciocłonową stopką. Na końcu odwłoka wyrastają trzy lub dwie szczecinki. Samice są nieco

większe niż samce.

Jętki są owadami rozdzielnopłciowymi, chociaż czasem zdarzają się formy hermafrodytyczne.

Wyróżnia się ok. 2 tys. gatunków występujących w strefie klimatu umiarkowanego. W Polsce występuje ok. 120 gatunków.

Więcej o jętkach na stronie Świat Makro:

L. marginata roją się w ciągu dnia (wiele innych gatunków jętek wybiera jednak wieczór lub noc). Wówczas, w pobliżu zbiornika wodnego tworzą się ogromne, spektakularne chmary tych owadów, które utrzymują się przez kilka godzin, bo czym znikają. Wiele innych gatunków woli się roić w nocy, często w pobliżu sztucznego światła. Bywa czasami tak, że jest ich tak dużo, że utrudniają poruszanie się samochodów po drogach, a nawet mogą doprowadzić do wypadku (bywały takie przypadki w naszym kraju, gdy jezdnia pokryła się taką ilością martwych owadów, że pojazdy bez trudu miały na nich spory poślizg). Oczywiście, wszystko to, ma związek z godami.

<https://www.youtube.com/watch?v=Jmm8VxYaoZo>

Samce, tworzące wielkie roje, unosząc się nad wodą i łagodnie opadają, używając długich przydatków odwłokowych jako stabilizatorów. Po jakimś czasie, w takim roju zjawia się samiczka, na którą zazwyczaj rzuca się kilka samców, zaś ten, który dotrze do niej pierwszy, odbywa z nią kopulację. W czasie jej trwania para opada swobodnie na dół, jednak nim zdążą dotrzeć do wody lub ziemi, całość automatycznie się kończy (taka kopulacja jest błyskawiczna i trwa zwykle kilka sekund). Po odbyciu lotu godowego, samce giną, natomiast samice zajmują się składaniem jaj. Może ich być około 1200 sztuk. W czasie ich składania, samiczki fruują tuż nad taflą wody lub przysiadają bezpośrednio na jej powierzchni i co jakiś czas zanurzają koniuszki odwłoków w wodzie, zrzucając do niej, jedną, małą partię. Po zakończeniu tego procederu dzielą los samców.